
Prof. dr Nebojša ŠARKIĆ*
Mladen NIKOLIĆ**

VEŠTAČENJE U IZVRŠNOM POSTUPKU - "ne ili možda da?"

"Veštačenje u izvršnom postupku nije dozvoljeno" (član 30. stav 4. novog Zakona o izvršenju i obezbeđenju Republike Srbije).

Našu pažnju privukla je ova odredba i ovaj tekst posvećen je polemici sa zakonodavcem o opravdanosti ovakvoga rešenja. U obrazloženju donetog propisa navedeno je da se izričitom odredbom zabranjuje veštačenje u izvršnom postupku kako bi se ubrzao postupak i sprečilo odugovlačenje i kako bi se postupak pojeftinio.

Izvršni postupak, ukoliko dužnik dobrovoljno ne ispuni svoju obavezu, predstavlja logični nastavak parničnog, vanparničnog, arbitražnog, ili nekog drugog, zakonom predviđenog postupka u kojem je prethodno doneta izvršna isprava. Kroz postupak izvršenja sudske odluke pravna norma se pretače u realan cilj, a krajnji cilj izvršnog postupka je da u najkraćem mogućem roku izvršni pove-

* Prof. dr Nebojša Šarkiće, Pravni fakultet Univerziteta „Union“.

** Mladen Nikolić, sudija Privrednog apelacionog suda

rilac obezbedi ispunjenje onoga što je sud naložio izvršnom dužniku izvršnom ispravom. Stoga, izvršni postupak predstavlja poslednju, ali izuzetno značajnu fazu, u realizaciji određenog subjektivnog prava.

Zbog navedenog, načelo efikasnosti postupka predstavlja jedno od osnovnih načela. Ipak, ono ne može biti dominantnije od drugih, zakonom predviđenih načela, kao što su, na primer, načelo zakonitosti, ili načelo humanosti izvršnog postupka. U izvršnom postupku mora se obezbediti sklad između prava koja izvršnom poveriocu pripadaju na osnovu izvršne isprave, ali i prava izvršnog dužnika da u tom postupku u procesnom smislu bude ravnopravan.

Naravno sasvim je jasno da je zakonodavac opravdano imao u vidu načela ekonomičnosti te načelo hitnosti. Oba ova načela su posebno izražena u izvršnom postupku i u tom kontekstu potpuno podržavamo svako nastojanje zakonodavca da se izvršni postupak ubrza te da se izbegnu sva nepotrebna odugovlačenja i naravno trošenje sredstava (bilo da se radi o novcu stranaka u izvršnom postupku, bilo da se radi o budžetskim sredstvima).

Ipak nama se čini da je ovako radikalna odredba u suprotnosti sa osnovnim opredeljenjem svakog zakona pa i Zakona o izvršenju i obezbeđenju, a to je zakonito postupanje. U tom smislu mišljenja smo da načelo ekonomičnosti te načelo hitnosti postupanja mogu biti primenjivani samo ukoliko se njima ne ugrožava elementarno načelo zakonitosti postupanja. Po našem mišljenju upravo se radi o odstupanju od načela zakonitosti što ćemo pokušati u ovoj raspravi i da dokažemo.

Novi Zakon o veštačenju donet je 30. juna 2010. godine. Zakon u članu 2. predviđa da su poslovi veštačenja u smislu zakona stručne aktivnosti čijim se obavljanjem u korišćenju naučnih, tehničkih i drugih dostignuća pruža sudu ili drugome organu koji vodi postupak potrebno stručno znanje koje se koristi prilikom utvrđivanja ocene ili razrešenja pravno relevantnih činjenica. Po našem uverenju ni ovako postavljena definicija u Zakonu o veštačenju ne odgovara u potpunosti stručnom poimanju pojma veštačenja. Veštak je svakako lice (pravno ili fizičko) koje poseduje određena znanja kojima sud ne raspolaže ali svakako poseduje i određenu veštinu koja je neophodna u pojedinim segmentima života. Tako na primer veštak geodetske struke osim opštih znanja o premeru i katastru mora biti osposobljen i da ta svoja teorijska znanja prenese u

praksi te da utvrdi liniju razgraničenja između dve parcele. Veštak za kompjuterske tehnologije osim informatičkog teorijskog znanja naravno mora da pojedinu program i aktivira, da utvrdi eventualne zloupotrebe prilikom korišćenja određenog programa, neovlašćenog korišćenja podataka i sl.

Naša primedba na Zakon o veštačenju se odnosi i na činjenicu da novi Zakon o veštačenju nije napravio razgraničenja između oblika veštačenja. Tako na primer ne pravi se razlika između obezbeđenja dokaza kao jednog od specifičnih oblika veštačenja, davanja stručnog mišljenja, procene, te veštačenja u užem smislu reči.

Obezbeđenje dokaza je veoma prisutno u vanparničnom postupku kao i u prekrivičnom postupku. Obezbeđenje dokaza najčešće služi da se određena činjenica utvrdi, da se odmah nakon određenog događaja (saobraćajna nesreća, povreda na radu, oštećenje na stanu ili poslovnom prostoru i sl) utvrde određene činjenice, da se napravi preliminarna specifikacija za otklanjanje troškova i eventualno iskazivanje neophodnih troškova za prevazilaženje određene situacije.

Davanje stručnog mišljenja je posebna faza veštačenja u kojoj određeno lice daje svoje stručno mišljenje. Tako na primer da li je određena stvar u prometu ili ne zavisi od stručnog mišljenja. Ukoliko izvršitelj u stanu zatekne oružje za koje nema prateće dokumentacije, mora pribaviti stručno mišljenje oružara (stručnjaka iz vojske Srbije ili policije) koji će mu reći da li je takvo oružje u prometu ili ne. Da li je neka puška, lovačka puška ili vojni snajperkarabin, ne mora da zna izvršitelj. Takođe ukoliko izvršitelj u stanu zatekne određenu sliku može realno biti u dilemi da li se radi o originalu ili dobroj reprodukciji. Da li je pojedinu nakit bižuterija ili je original takođe ne možemo sa sigurnošću tvrditi. U ovim slučajevima izvršitelj mora tražiti stručno mišljenje lica koje će mu pomoći da li će se uopšte voditi postupak jer se može desiti da neke stvari nisu u prometu. Osim nabrojanih spomenimo i arheološka blaga, posebne numizmatičke zbirke, umetnine koje su zaštićene zakonom i sl.

Procena je takođe oblik veštačenja u kome lica koja su posebno osposobljena za određene delatnosti iskazuju vrednost pojedinih stvari ili prava. Tako, na primer, svaka banka koja daje hipotekarne kredite ima svog procenitelja koji utvrđuje vrednost

nekretnine. Procena pokretnih stvari je po pravilu jednostavna ukoliko se radi o predmetima iz pokućstva. No mogu postojati i atipični predmeti na kojima se može vršiti plenidba, a ovo naročito kada je izvršni dužnik pravno lice. Različiti oblici delovanja i poslovanja podrazumevaju i različite vrednosti pokretnih stvari ili nekih posebno prilagođenih poslovnih objekata. U svim ovim slučajevima izvršitelj će morati da pribavi mišljenje procenitelja.

I na samom kraju dolazimo do veštačenja u klasičnom smislu reči kao oblika pribavljanja stručnog mišljenja u kome će sud angažovati određenog veštaka recimo finansijske struke da bi utvrdio kolika je neisplaćena zarada zaposlenom ili koliki su doprinosi potrebni za uplatu nadležnim fondovima penzijskog i invalidskog osiguranja.

Svi procesni zakoni (Zakonik o krivičnom postupku, Zakon o upravnom postupku, Zakon o prekršajima, Zakon o vanparničnom postupku) predviđaju posebne odredbe o veštačenju. Odredbe o veštačenju poseduje i Zakon o arbitražama.

Za nas su svakako najvažnije odredbe Zakona o parničnom postupku s obzirom na odredbu člana 10. Zakona o izvršenju i obezbeđenju koji izričito predviđa da se u postupku izvršenja i obezbeđenja shodno primenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno. Dakle, generalna norma koja se nalazi u prvom osnovnom poglavlju zakona predviđa shodnu primenu Zakona o parničnom postupku. Istini na volju stoji i naznaka da će se ovakva odredba primenjivati ako nije u suprotnosti sa drugim odredbama ZIP-a što je u konkretnom slučaju predviđeno. No naša polemika upravo i polazi od toga jer mi smatramo da to nije dobro. Evo i posebnih razloga zašto tako mislimo.

Zakon o parničnom postupku veštačenje svrstava u grupu dokaznih sredstava. Pored isprava (različitih vrsta, javne, privatne isprave sa pravnom snagom i sl) zakon kao dokazna sredstva predviđa i svedoke, stranke, uviđaj. U tom kontekstu možemo i gledati veštačenje kao opšti pojam za utvrđivanje činjenica u onim oblastima u kojima sud ne raspolaže određenim znanjima. Sada ćemo dati prikaz zakonskih odredaba u kojima se nedvosmisleno nalazi osnov za neophodnost angažovanja veštaka u užem ili u širem smislu reči. Zaista je pravno tehnički čudno koliko se zakonodavac borio da ne upotrebi reč veštačenje da bi zadržao svoju pogrešnu

premisu da je zabranjeno veštačenje u izvršnom postupku. On raznim alternativnim formulacijama pokušava da izbegne samu reč veštačenje iako je već na prvo čitanje jasno da se upravo radi o neophodnosti pribavljanja stručnog mišljenja - veštačenju.

- Član 48. predviđa neophodne dokaze uz prigovor, član 49. predviđa postupak po prigovoru, a član 50. pravo trećih lica na podnošenje prigovora. U svim ovim slučajevima zakonodavac predviđa mogućnost da se u prigovoru istakne i pruži dokaz kao što je nalog za plaćanje u pismenoj ili elektronskoj formi na osnovu koga je izvršen prenos sredstava ako tvrdi da je ta obaveza ispunjena. Ako na primer imamo poslovanje između dva pravna lica koje u kontinuitetu traje neprekidno i jedno pravno lice, izvršni poverilac, dostavlja robu izvršnom dužniku, a izvršni dužnik sukcesivno plaća teško je poverovati da će se sudija snaći u elektronskoj prepisci dostavljanja faktura, računa o plaćanju, naloga za isplatu, eventualnog povraćaja robe, te ponovnog plaćanja i sl. U postupku odlučivanja po prigovoru zakonodavac samo kaže da izvršni dužnik može učiniti verovatnim navode iz prigovora pa se predviđa šta će sud dalje činiti. Ali da li je moguće da zakonodavac predviđa samo da će sud verovati izvršnom dužniku ili da će samo verovati izvršnom poveriocu. Identična situacija je i kod prigovora trećih lica.

- Član 83. predviđa izvršne radnje, te je tako predviđeno da se izvršenje na pokretnim stvarima sprovodi popisom, procenom i prodajom stvari kao i namirenjem izvršnog poverioca od iznosa dobijenog prodajom. (Po našem mišljenju ovde neopravdano nedostaje plenidba, kao neophodna treća faza koja nastaje između popisa i procene kao prve faze te prodaje kao poslednje faze postupanja. No kako ova primedba nije u direktnoj vezi sa samim radom samo je navodimo kao uočenu nepravilnost.) Dakle sam Zakon predviđa odredbom člana 92. da se istovremeno sa popisom stvari vrši i njihova procena. Procenu vrši sudski izvršitelj ili izvršitelj. Procena se vrši na osnovu tržišne cene takve stvari u mestu popisa. Sud odnosno izvršitelj može odlučiti i da se procene izvrše na osnovu pismene ili usmene informacije o ceni dobijene od odgovarajućih organizacija i institucija ili pravnih odnosno fizičkih lica. Dakle koji će biti procesni položaj "odgovarajućih organizacija i institucija ili pravnih odnosno fizičkih lica" koji će dati "pismenu ili usmenu informaciju". U postupcima informacija kao pojam ne postoji i ne može se koristiti prilikom utvrđivanja činjenica. Informacija, etimološki,

znači obaveštenje o nečemu - informisanje. U konkretnom slučaju radi se o pravima koja mogu biti izuzetno velika i o imovinskim sredstvima koja mogu biti ogromna. Prava i interesi izvršnog poverioca i izvršnog dužnika upravo mogu zavisiti od valjano utvrđene procene suda te se ne radi ni o kakvim informacijama.

- Još je drastičnija situacija sa nepokretnostima s obzirom na njihovu veću vrednost. Član 116. predviđa da sud pristupa utvrđivanju vrednosti nepokretnosti po donošenju rešenja o izvršenju. Izvršitelj pristupa utvrđivanju vrednosti nepokretnosti po donošenju zaključka u sprovođenju izvršenja. Vrednost nepokretnosti utvrđuje se u visini tržišne cene na dan procene. I opet postavljamo pitanje ko će utvrditi tu cenu. Ukoliko se radi o stambenim objektima na primer, u Beogradu, cena kvadrata ide od npr. 1.000 evra po metru kvadratnom do 3.000 evra po metru kvadratnom. Kada se radi o poslovnim objektima ili specifičnim objektima kao što su hale, poslovni prostor, ordinacije, učionice i sl. mora se posebna pažnja posvetiti utvrđenoj vrednosti te je zaista nezamislivo da se ovako olako ostavlja na volutarizam određivanje vrednosti koja može biti enormno velika.

- Član 139. reguliše pitanje visine naknade za lične službenosti i stvarne terete. Član predviđa da ako se visina naknade za lične službenosti ili stvarne terete koji se prodajom gase ne postigne sporazumno između nosilaca tih prava i izvršnih poverilaca koji po redu za namirenje dolaze posle njih, i visinu naknade utvrđuje sud odnosno izvršitelj pri čemu uzima u obzir naročito vreme na koje bi službenost odnosno teret još trajao, njihovu vrednost i godine života nosilaca tih prava. Iz navedenog se vidi da ima nekoliko ozbiljnih nepoznanica kao što su godine života nosilaca tih prava, vreme za koje bi službenost odnosno teret još trajao, njihova vrednost u tržišnom i faktičkom smislu reči itd. i ovde smatramo da nema mesta improvizaciji već da je neophodno utvrđivanje činjenica od strane lica posebne struke specijalizovanog za ovu oblast.

- U članu 172. je predviđena naplata iznosa preko poveriočevog potraživanja. Izvršni poverilac koji je od prenesenog potraživanja naplatio više nego što iznosi njegovo potraživanje dužan je da taj višak položi sudu odnosno izvršitelju. Sud odnosno izvršitelj će taj višak preneti drugim založnim poveriocima i izvršnom dužniku ako na to imaju pravo. Ovde smo u sferi utvrđivanja činjenica

da li je nešto uplaćeno više i koliko. Ukoliko jeste sud odnosno izvršitelj taj "višak" treba da preda drugim poveriocima.

- Glava 7. Zakona o izvršenju i obezbeđenju uređuje pitanja izvršenja na hartijama od vrednosti i na udelima u privrednom društvu. Tako na primer član 195. predviđa procenu i prodaju. U stavu 1. je navedeno da vrednost akcija utvrđuje sud odnosno izvršitelj. U stavu 2. se navodi da ako se akcije kotiraju na berzi njihova vrednost se utvrđuje kao prosečna cena akcija na berzi u poslednjih 30 dana na osnovu berzanskog izveštaja. Ako se akcije ne kotiraju na berzi ili se vrednost ne može utvrditi na ovaj način sud odnosno izvršitelj može da angažuje stručno lice radi procene vrednosti. I opet nam je nejasno zašto se zakonodavac toliko trudi da nađe drugi naziv za veštaka. Angažovanje stručnog lica radi procene vrednosti je upravo određivanje veštačenja na okolnost utvrđivanja vrednosti.

- U odredbi člana 200. predviđa se procena i prodaja udela u društvima sa ograničenom odgovornošću, ortačkim društvima ili komanditnim društvima. Zakon je predvideo da se primenjuju odredbe Zakona o izvršenju i obezbeđenju i to upravo malopre citirana odredba člana 195. Nama se pak čini da je procena udela još mnogo komplikovanija jer se ne može opredeliti ni orijentaciona vrednost koja se može utvrditi na berzi kada se radi o akcijama koje se kotiraju na berzi. Kod utvrđivanja vrednosti na primer jednoga hotela koriste se razni kriterijumi. Ti kriterijumi mogu biti na primer jednogodišnja bruto zarada hotela ili desetogodišnja neto zarada jer je iskustveni kriterijum da jedan hotel može da ostvari 10% profita neto. Ipak radi se o sasvim apstraktnim stvarima koje u izvršnom postupku ni u kom slučaju ne bi mogle biti primenjivane i izvršni poverilac ali i izvršni dužnik imaju pravo, a sud obavezu da tačno utvrdi kolika je vrednost jednog celog, a potom kolika je vrednost udela koji na primer izvršni dužnik poseduje.

- Veoma specifična situacija je i u pogledu postupka oduzimanja deteta. Tako na primer član 228. stav 1, član 230. stav 3, član 231. stav 2. Zakona o izvršenju i obezbeđenju nesumnjivo upućuju na ono što je naravno opravdano i nesporno, a to je da sud mora prilikom sprovođenja specifičnih izvršenja kao što su predaja ili oduzimanje deteta da angažuje poseban tim stručnjaka (psihologa, pedagoga, dečijeg psihijatra, socijalnog radnika i sl) da bi doneo valjanu odluku o sledećim mogućim spornim pitanjima. Prvo

pitanje je naime da li treba pristupiti oduzimanju deteta odnosno da li je život deteta i njegova egzistencija ugrožena. Da li je psihofizički razvoj deteta ometen i da li treba ići sa najradikalnijim merama kao što je oduzimanje deteta. Sud sigurno ne raspolaže znanjem iz navedenih oblasti i mora angažovati stručni tim koji će mu pomoći u donošenju ove izuzetno komplikovane, delikatne i nadasve odgovorne odluke. Nakon donošenja odluke o eventualnom oduzimanju deteta sud mora da opet konsultuje stručnjake o načinu sprovođenja izvršenja kako bi se na najmanju moguću meru sveli traumatski efekti fizičkog oduzimanja deteta, njihovog razdvajanja od jednog ili oba roditelja te predaja deteta drugom roditelju, hraniateljskoj porodici ili ustanovi. Ovakve odluke, gotovo uvek ostavljaju posledice na psihi deteta ali i na roditelje ili eventualne druge srodnike sa kojima dete ima emotivni kontakt, i zbog toga je obaveza suda da veoma brižljivo ali nadasve stručno sprovede ovakav postupak. On je i predviđen kao izuzetna mera ali kao što to i predviđa Konvencija o pravima deteta i ova mera je zamišljena i mora biti realizovana u najboljem interesu deteta. To će se postići samo tako što je za ovo izvršenje isključivo nadležan sud (ne može se poveravati privatnom izvršitelju), a samo rukovođenje sprovođenjem izvršenja je stavljeno u nadležnost izvršnog sudijske.

- Glava 5. Zakona o izvršenju i obezbeđenju reguliše pitanja izvršenja radi vraćanja zaposlenog na rad. Tako je u odredbi člana 239. uređeno sporno pitanje naknade izgubljene zarade u slučaju vraćanja zaposlenog na rad. Ovo pitanje je takođe eklatantan primer kako zakonodavac pokušavajući da svoju olako usvojenu tezu o zabrani vešaćenja održi na snazi pokušava da istu opravda. Radnik koji je nezakonitom odlukom poslodavca udaljen sa rada ili mu je prestao radni odnos i koji izdejstvuje izvršnu ispravu radi vraćanja na rad, već uz predlog za izvršenje može predložiti da sud donese rešenje kojim će odrediti da mu izvršni dužnik isplati na ime zarade mesečne iznose dospеле od pravnosnažnosti presude do ponovnog vraćanja na rad i odrediti izvršenje radi naplate utvrđenih iznosa. Predlog za naknadu može se spojiti sa predlogom za izvršenje ili može biti podnesen naknadno do okončanja izvršnog postupka. Visina naknade ne može biti prepuštena na volju poslodavcu kao izvršnom dužniku niti može biti ostavljena radniku na logici-ranje kao izvršnom poveriocu da sam postavi zahtev. Po našem mišljenju tu je sud u obavezi da ukoliko se, naravno, ne postigne

sporazum između izvršnog poverioca i izvršnog dužnika, angažuje veštaka finansijske struke na okolnost utvrđivanja ovih iznosa.

- Član 242. predviđa da ako na osnovu izvršne isprave suvlasničku stvar treba prodati radi njene deobe prodaja će se sprovesti na način propisan ovim zakonom za izvršenje na pokretnim odnosno neposrednim stvarima, ako se stranke o pojedinim pitanjima drukčije ne sporazumeju. Ova odredba se nadovezuje na odredbu člana 241. o fizičkoj deobi suvlasničkih stvari koju će sud odrediti ako je takva deoba predviđena izvršnom ispravom. Sud odnosno izvršitelj će pozvati učesnike da prisustvuju sprovođenju deobe. Zaista je potpuno nejasno kako zakonodavac misli da se izvrši fizička deoba na primer korišćenja dvorišta ili zajedničkih prostorija u stanu bez prisustva veštaka geometra ili još zanimljivije kako se može utvrditi vrednost pojedine stvari a potom izvršiti i njena prodaja. Kolika je početna cena, ko je utvrdio, koliki je procenat u suvlasništvu prema ostvarnoj ceni ako od nje treba odbiti troškove postupka, troškove kamate, troškove izvršnog postupka i sl. Sva ova pitanja su i dalje po nama otvorena ukoliko sud ne bude angažovao stručno lice-veštaka.

- Kao poslednji primer u smislu potvrde navoda našeg shvatanja navešćemo član 325. stav 7. Ovim članom se naime uređuju pitanja ovlašćenja izvršitelja te se tako u stavu 1. predviđa da u predmetima izvršenja i obezbeđenja potraživanja, u skladu sa odredbama i ograničenjima propisanim zakonom izvršitelj obavlja radnje taksativno nabrojane u 13 tačaka. Tačka 7. govori o sprovođenju popisa, proceni imovine, plenidbi i prodaji početne imovine i nepokretnosti. U samo ovoj jednoj tački možemo utvrditi da izvršitelj obavlja poslove procene imovine te prodaje pokretne imovine i nepokretnosti. Obe ove radnje izvršitelj sigurno ne može da obavi ukoliko nema valjani podatak o tome kolika je vrednost neke stvari ili imovine i kako će iz te dobijene vrednosti sprovesti namirenje. I ovde ističemo naše osnovno opredeljenje da je neophodno pribavljanje mišljenja stručnog lica na okolnost kolika je vrednost određene stvari ili određene nepokretnosti o čemu je već bilo reči.

Na samom kraju ovog članka izražavamo svoje žaljenje što je novi Zakon o izvršenju i obezbeđenju sa nekoliko odredaba i nekoliko neprikladnih rešenja umnogome izgubio na opštem kvalitetu i valjanosti primene. Sasvim je sigurno da je novi Zakon o izvršenju i obezbeđenju, uvođenjem privatnog izvršitelja, napravio

ogroman iskorak i znatno obogatio naš pravosudni sistem. Privatni izvršitelj kao nova pravosudna profesija, po našem uverenju, imaće izuzetno značajan uticaj na poboljšanje i ubrzanje postupka izvršavanja sudskih odluka u građanskim stvarima.

Ipak ne možemo, a da ne izrazimo svoje neslaganje sa pojedinim rešenjima kao što su ukidanje klasičnog sistema dvostepenosti postupka, zabrana odlaganja sprovođenja izvršenja u svim slučajevima, davanje ovlašćenja privatnim izvršiteljima da odlučuju o dužgu kod komunalnih i njima sličnih potraživanja kao i sa nekim drugim neprikladnim rešenjima.

Zabrana veštačenja kao imperativna zakonska odredba, po našem mišljenju, odstupa od ustavnog koncepta obaveze suda da utvrđuje činjenice, narušava princip zakonitosti u izvršnom postupku i u ogromnoj meri stvara potencijalnu mogućnost za dodatne sporove koji će nastati iz nesaglasnosti stranaka u izvršnom postupku oko obima sprovedenog izvršenja. Ova činjenica će takođe potencijalno rezultirati drugim sporovima i neće se postići ono što je bio osnovni koncept novog zakona, a to je s jedne strane ubrzanje postupka, smanjivanje troškova u postupku izvršenja ali i povećanje nivoa zakonitosti te povećanje nivoa zaštite prava građana i njihove imovine.

O veštačenju u izvršnom postupku vidi detaljnije:

Zakon o uslovima za obavljanje poslova veštačenja "Sl. glasnik SRS" 16/87

"Sl. glasnik RS" 44/10 o primeni novog Zakona o veštačenju vidi detaljnije N. Šarkić, M. Nikolić "Novi Zakon o sudskim veštacima", zbornik radova "Veštačenje primena novog Zakona o veštačenjima" Glosarijum, Beograd 2010. godine.

Nav. delo: N. Važić - Veštačenje u krivičnom postupku; J. Injac - Utvrđivanje odlučnih činjenica u upravnom postupku i upravnom sporu; dr. B. Slijepčević - Veštačenje u postupku stečaja; dr. M. Trgovčević-Prokić - Veštačenje u vanparničnom postupku; dr. D. Đorđević - Ekonomsko finansijsko veštačenje u sudskim sporovima; N. Šarkić, M. Nikolić - Kada je potrebno veštačiti u izvršnom postupku; N. Šarkić, M. Nikolić - Veštačenje kao procesna radnja u parničnom postupku.

O veštaku kao pravosudnoj profesiji vidi detaljnije S. Spasić N. Šarkić, D. Sibirović "Pravosudne profesije", "Sl. glasnik Beograd" 2010. godine.

O problemu veštačenja vidi Zbornik radova Problemi veštačenja u krivično parničnom i vanparničnom postupku Glosarijum, Beograd 2002. godine, autori Z. Petrović Škero, M. Trgovčević-Prokić, N. Šarkić, M. Obradović, M. Vujanić, Ž. Aleksić, B. Dunjić, Đ. Marić i N. Simović.

O veštačenju u izvršnom postupku vidi detaljnije N. Šarkić M. Nikolić Komentar Zakona o izvršnom postupku, Beograd, Sl. glasnik 2009. godine.

O dokazima i dokaznoj snazi vidi detaljnije B. Poznić V. Rakić-Vodinelić, Građansko procesno pravo, Beograd 2009. godine; O dokazima i dokaznoj snazi vidi B. Blagojević Načela privatno procesnog prava, Beograd 1936. godine

O pravosudnim profesijama vidi Pravosudno organizaciono pravo sa pravom pravosudnih profesija skripta pravni fakultet Univerziteta UNION 2010. godine autori V. Rakić-Vodinelić, B. Sibinović, S. Spasić i N. Šarkić

O procesnom položaju veštaka vidi V. Rakić-Vodinelić Sudsko organizaciono pravo, Beograd 1998.

S. Culja "Dokazati stanovitu činjenicu znači u običnom govoru uveriti nekoga da po istinitosti te činjenice, staviti tu činjenicu van svake sumnje. U građansko parničnom postupku treba dokazivati sporne i pravno relevantne činjenice tj. treba uveriti sud u istinitost tih činjenica pre nego što će ih sud podvesti pod aspektno pravu normu i zasnovati na njima svoju odluku o dotičnom sporu. U sistemu slobodnog sudijskog uverenja odnosno slobodne ocene dokaza slaže se sa dokazivanjem kako se ono upotrebljava u običnom životu". Građansko procesno pravo Kraljevine Jugoslavije Beograd, 1936. godine.